

- Данилюк, Ніна. «Формування комунікативної компетентності у студентів-іноземців. Рецензія на наукове видання Мацицька Т. Є. Українська мова як іноземна: комунікація: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 232 с.». *Лінгвостилістичні студії*, вип. 11, 2019, с. 174–7.
- Danyliuk, Nina. "Developing Foreign Students' Communicative Competence. Review of T. Ye. Masytska Scientific Publication Ukrainian as a Foreign Language: Communication. Lutsk: Vezha-Druk, 2019". *Linguostylistic Studies*, iss. 11, 2019, pp. 174–7.

РЕЦЕНЗІЇ REVIEWS

<https://doi.org/10.29038/2413-0923-2019-11-174-177>

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ. РЕЦЕНЗІЯ НА НАУКОВЕ ВИДАННЯ

*Мацицька Т. Є. Українська мова як іноземна: комунікація : навчальний посібник.
Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 232 с.*

Ніна Данилюк

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки,
Луцьк, Україна

DEVELOPING FOREIGN STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE.

*Review of T. Ye. Masytska Scientific Publication Ukrainian as a Foreign Language:
Communication. Lutsk: Vezha-Druk, 2019*

Danyliuk Nina

Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, Ukraine

Нині Україна відкрита для різносторонніх взаємин із різними країнами світу. До нас охоче їдуть на навчання іноземці. У закладах вищої освіти України в 2019 – 2020 навчальному році здобувають освіту понад 63 тисячі іноземних студентів. У науковій розвідці «Становлення і розвиток методики викладання української мови» (Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2012. Вип. 7. С. 17–24) І. Кочан слушно зазначила: «Найслабшим ланцюжком процесу вивчення української мови як іноземної є відсутність достатньої кількості підручників, які б відповідали сучасним вимогам викладання. Отже, програми і проекти для наукового та методичного забезпечення вивчення української мови як іноземної, що підтримуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, мають передбачити написання підручників з української мови як іноземної найвищої якості та необхідної кількості» (с. 23). Тому вважаємо, що навчальний посібник Т. Мацицької є на часі. Його актуальність з характерним для нього методологічним спрямуванням зумовлена потребою формування комунікативної компетентності, у забезпеченні комунікативних потреб у різних сферах спілкування:

побутовій (для задоволення різноманітних потреб повсякденного життя), навчальній (для отримання відповідних знань), соціально-культурній (для належної адаптації в країні). Авторка уклала посібник відповідно до програми: Данилюк Н. О., Масицька Т. Є. Українська мова як іноземна : робоча програма нормативної навчальної дисципліни для слухачів-іноземців підготовчого відділення. (Луцьк: Вежа-Друк, 2019. Вид. 4-те, випр. і доп. 24 с.), навчального плану Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Загальноосвітнього стандарту з української мови як іноземної та Комплексу програм з української мови як іноземної, розроблених відповідно до рівня володіння європейськими мовами: А1 – Початковий рівень, А2 – Базовий рівень; В1 – Середній рівень (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.06.2014 р. № 750).

Предметом рецензованого посібника є комунікативні потреби іноземців відповідно до різних побутових і навчальних ситуацій. Посібник має чітку й доцільну структуру. У ньому є передмова, розроблено 20 тем, тексти для читання (у переважній більшості подані у формі діалогів, що й відповідає основним завданням, які поставила авторка), додаток із текстами українських популярних пісень, зразки презентації різних країн, з яких на навчання приїхали студенти-іноземці, список рекомендованої літератури.

Посібник є початковим курсом при вивченні української мови, тому авторка починає його з алфавіту і подає тренувальні вправи для запам'ятовування букв (с. 9). Послідовно представлені теми для вивчення: «Знайомство», «Питальні слова», «В університеті», «Спілкування в університеті», «Комунікація в побуті», «Формули ввічливості», «Дні тижня», «Родина», «Назви продуктів, страв і напоїв», «Одяг», «Людина», «Лікарня. Хвороби», «Дім», «Час», «Пори року», «У місті», «Міста України», «Професії», «Країни світу», «Відомі люди України» – відповідають комунікативному спрямуванню книги та охоплюють достатньо широке й різноманітне коло мовленнєвих ситуацій.

Посібник є доступним і має достатній рівень складності. Зокрема, теми «Знайомство», «Питальні слова», «В університеті», «Спілкування в університеті», «Комунікація в побуті», «Формули ввічливості» (с. 10–67) розраховані на елементарне володіння мовою: особа засвоює відповідну лексику і навчається за допомогою діалогів вступати в комунікацію (спілкування), знайомитися, вітатися, прощатися, дякувати, відповідати на подяку або вибачення, представляти себе, відповідати на питання. У темі «Комунікація в побуті» Тетяна Євгенівна зазначає: *«Щодня ти виконуєш багато різних справ. Для спілкування з викладачами, одногрупниками та друзями дуже важливо вивчити напам'ять слова, що позначають дію»* (с. 45) і пропонує вивчити найуживаніші дієслова *читати, писати, слухати, дивитися, робити, бачити, сидіти, стояти, чекати, говорити, розмовляти, купувати, йти, їхати, їсти, пити* і под. Розроблені авторкою міні-діалоги з дієсловами теперішнього, минулого і майбутнього часів

активізують запам'ятовування необхідних для спілкування слів: *«Читати – Що ти читаєш? – Я читаю книжку? Що ти читаєш? – Я читаю текст. – Кого ти чекаєш? – Я чекаю подругу. – Кого ти чекаєш? – Я чекаю товариша. – Який автобус ти чекаєш. – Я чекаю автобус номер 23»* (с. 45–58). Т. Масицька свідомо уникає в діалогах неповних речень, оскільки шляхом повтору різних лексем намагається, щоб студенти-іноземці вивчили і запам'ятали потрібні слова на практичному занятті.

Суттєво доповнюють посібник рубрики «Корисні фрази»: *«Радий(а) Вас (тебе) бачити; Приємно познайомитися; Ласкаво просимо; Як справи?»* (с. 11), *«Я розумію; Я не розумію; Я знаю; Я не можу, я зайнятий (а)»* (с. 54) і под., «Запам'ятайте конструкції»: *«Знати англійську мову, розуміти французьку мову, не розуміти китайської мови, вчити українську»* (с. 54); *«Говорити англійською, розмовляти арабською, спілкуватися українською»* (с. 68); *«– Ким ти будеш за фахом? – Моя майбутня професія – викладач, інженер, дизайнер, стоматолог, економіст, журналіст. – Ким ти хочеш бути? – Я хочу бути лікарем, інженером, викладачем, стоматологом, економістом, журналістом»* (с. 89) і под. Авторка звертає увагу студентів-іноземців на важливість культури спілкування, на дотримання норм українського мовного етикету.

У тексті є таблиці, схеми, кольорові ілюстрації, запитання і завдання, вправи, які сприятимуть кращому засвоєнню матеріалу. Корисними для студентів-іноземців є такі види вправ, як добір пропущеної літери у слові, добір пропущених слів у словосполученнях і реченнях, укладання речень із поданих слів. Усі вправи практично виправдані та спрямовані на розвиток різних мовних і мовленнєвих умінь і навичок, на закріплення вивченого на практичному занятті мовного матеріалу. Достатню увагу приділено рольовим іграм: *«Знайомство»* (с. 17); *«У бібліотеці»* (с. 44); *«Розмова з викладачем»* (с. 54); *«Розмова з подругою»* (с. 60); *«На занятті»* (с. 65) та ін. Такі завдання активізують пам'ять та увагу і сприяють засвоєнню лексики української мови. Складність текстів, діалогів і вправ зростає з кожною новою темою. Авторка підбрала цікавий матеріал та доцільні кольорові ілюстрації, що знайомлять студентів-іноземців з Україною, її культурою та побутом. Тексти і діалоги укладено з урахуванням мовних потреб іноземців для активізації запам'ятовування лексичного матеріалу. Вони цікаві і нескладні для сприйняття. Тетяна Євгенівна також знайомить студентів-іноземців з граматичними основами української мови (форми особових займенників (с. 36), присвійні займенники (с. 38), особові форми і часи дієслів (с. 45–58), рід іменника (с. 143), відмінки іменників (с. 151–152), звертання (с. 169).

Дібрані у «Додатках» популярні українські пісні *«Ти ж мене підманула», «І я на небі», «Червона рута», «Ой на горі два дубки»* та ін. орієнтовані на активне опанування лексики, швидке запам'ятовування слів і збагачення словникового запасу студентів. Зразки презентацій країн: *«Держава Лівія»* (с. 217), *«Республіка Намібія»* (с. 219), *«Ісламська*

республіка Пакистан» (с. 220), «Республіка Сенегал» (с. 222), «Китайська Народна Республіка» (с. 224), «Гана» (с. 226), «Федеративна Республіка Нігерія» (с. 227) допоможуть зробити власну презентацію про країну, з якої приїхали студенти-іноземці.

На тлі сучасних підручників з української мови для студентів-іноземців праця Т. Масицької вирізняється прагненням представити той мовленнєвий матеріал, що дасть змогу іноземцям задовільнити елементарні комунікативні потреби під час спілкування з носіями мови в ситуаціях, пов'язаних із побутовою, навчальною, соціально-культурною і країнознавчою сферами. На нашу думку, добре було б додати в посібник матеріали з міжкультурної комунікації, пов'язані з мовним етикетом в різних країнах, народними і родинними святами, віруванням, одягом, стравами, напоями тощо (у порівнянні з українськими). Крім вербальної важливою є також невербальна комунікація (типові жести, міміка тощо), тому хотілося б, щоб були окремі матеріали з цієї сфери. У цілому навчальний посібник Т. Масицької заслуговує позитивної оцінки як оригінальна творча робота, що спирається на практичний досвід викладання української мови як іноземної. Хотілося б зазначити, що цю книгу можуть використовувати не тільки іноземні студенти, але й усі, хто хоче знати українську мову. Переклад англійською мовою окремих слів і фраз, транслітерація їх латиницею доповнює практичний матеріал посібника і полегшує засвоєння мовного матеріалу.

Рецензований посібник має виразне практичне спрямування і викликає особливий інтерес не тільки з боку студентів-іноземців, а й зі сторони викладачів. Використання такого посібника дасть змогу викладачеві організувати мовну підготовку, активізувати навчальний процес, домогтися засвоєння мовних і мовленнєвих знань, сформувати вміння і навички доцільно користуватися відповідною лексикою для реалізації комунікативних потреб. Сподіваємося, що книга знайде своїх вдячних читачів і допоможе їм опанувати українську мову.

Рецензія надійшла до редколегії 03.11.2019